

Dat verlangen, een wild eendje uit de lucht te...

Marcus Huibers, schrijver van de rubriek 'Volkskeuken', is al veertig jaar gefascineerd door de jacht. 'Als jongetje vergaapte ik me aan Obelix die gebraden everzwijnen verslond.' Nu trekt hij zelf het groene knollenveld in. Niet om te schieten, maar om te jagen. foto's ROGER CREMERS

Marinus Willems met een uitgezat geschoten wilde eend.

VANDAAG VEEL ZON, staat er in de krant, en dat belooft weinig goeds. Dirk-Jan had het me nog zo gezegd aan de telefoon: het beste weer is regen en wind, dan komt het wild in beweging. Als de zon schijnt, zitten ze stil.

Vandaag ga ik voor het eerst van mijn leven op jacht. Echt jagen, met een geweer en een hond en een mal hoedje op. En ook al schijnt de zon, ik ben in een goede bui vandaag. Mijn rubberlaarzen staan al klaar in de gang, het ontbijt werk ik gehaast naar binnen. Ik heb er zin in. Zorg maar dat je geen hagel in je kont krijgt, zegt mijn vrouw als ik haar gedag kus. Het verlangen om te jagen heb ik denk ik altijd gehad. Dat zou gerust iets genetisch kunnen zijn. Mijn oma, jongste telg uit een voorname Limburgse familie, die beschikte over uitgestrekte landerijen, vertelde altijd verhalen over hoe zij als klein meisje mee op jacht mocht met haar vader. In meisjesdingen was zij nooit zo geïnteresseerd, in jagen des te meer. Zulke dingen blijven hangen binnen een familie. Met Kerst stond er bij mijn grootouders vaak wild op het menu en ik herinner me zelfs een ge-

**De jacht
gaat over
dieren,
dan
raken de
gemoede-
ren gauw
verhit.
Al is wild
het meest
dier-
vriende-
lijke
stukje
vlees**

braden haas die nog rechtop zat, met de pootjes in de lucht, maar dat laatste zal kinderlijke fantasie zijn geweest. Als klein jongetje had ik al een voorliefde voor wild: bij de strips van Asterix en Obelix vergaapte ik me aan de gebraden everzwijnen die Obelix bij de vleet verslond, met hun uitstekende botjes en glanzende braadkorstje, en als peuter schijn ik ooit een eend uit het park te hebben gevangen omdat ik 'm thuis in de pan wilde stoppen. Al veertig jaar ben ik gefascineerd door de jacht, en dan met name door het verlangen om zelf eens zo'n wild eendje uit de lucht te schieten. Dat moet een welhaast religieuze ervaring zijn, een heilig verbond tussen de jager en zijn prooi, dat de jager dicht bij God brengt (en zijn prooi uiteindelijk ook), één met de natuur in het almachtige universum, in de *circle of life*, van de jager die leven neemt en leven geeft.

Maar het is niet zo dat je zomaar kunt besluiten een geweer uit de kast te trekken en op jacht te gaan. De jacht in Nederland is aan strenge regelgeving onderhevig. Ons land kent ongeveer dertigduizend jagers. Om te

mogen jagen moet je een jachtakte hebben, die je pas na een intensieve opleiding kunt aanvragen. Maar belangrijker nog is dat een jager de beschikking moet hebben over een jachtterrein van tenminste 40 hectare. Heb je dat niet, dan kun je niet op jacht, tenzij je wordt uitgenodigd door iemand die wel over een jachtterrein beschikt. Het zal niet de enige reden zijn waarom vaak in groepjes wordt gejaagd. Samen jagen verbreedert, net als andere teamsporten.

Maar de jacht gaat over dieren, en als het over dieren gaat, raken de gemoederen gauw verhit. Ook al is wild op de keper beschouwd het meest diervriendelijke én duurzame stukje vlees, veel mensen vinden het idee van zo'n eendje, reebokje of haasje maar zielig. Al decennia is er een hevige anti-jachtlobby actief, en ook de Partij voor de Dieren grijpt elke kans aan om de 'plezierjacht' te veroordelen. Vroeg of laat in de discussie komen ook de Oranjes in het vizier, en dan met name Prins Bernhard, ooit door *Volkskrant*-columnist Bert Wagendorp getypeerd als de laatste 'natuurlijke vijand' van het everzwijn.

Toegegeven, als je oude foto's ziet van de *tableaus* van zo'n koninklijke jacht uit het verleden, met honderden afgeschoten dieren netjes op een rijtje gelegd, dan vraag je je af of enige zelfbeheersing niet op zijn plaats was geweest. Heb je eenmaal een geweer in je handen, dan kun je blijkbaar gemakkelijk doorschieten in je bloeddorst, maar geldt dat niet voor alle geneugten in het leven? In de jacht is de decadentie allang vervangen door discipline. Is het niet de Flora- en faunawet die uitspattingen in de jacht beuogelt, dan is het wel het hedendaagse jagersgeweten dat voorschrijft dat je schiet om te jagen, in plaats van dat je jaagt om te schieten. Dat is meer dan een stilistische nuance. Via Zweitse Lulof, oud-voorlichter van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en inmiddels met pensioen, kom ik in contact met Dirk-Jan Polak die zijn jachtterrein onder de rook van Rotterdam heeft. We maken een afspraak om samen met Zweitse het veld in te gaan, zoals dat heet. Dirk-Jan had ook nog een dame uitge-

nodigd om mee te gaan, maar die zegt op het laatste moment af. Gelukkig maar, want Sint Hubertus, de beschermheilige van de jacht, houdt niet van jagende vrouwen las ik ergens, die brengen maar ongeluk.

We verzamelen thuis bij jagermeester Dirk-Jan, waar de goede verhalen meteen over de koffietafel gaan, voordat we nog maar een voet op de akkers hebben gezet. Dirk-Jan legt uit: we mogen in zijn gebied alleen jagen op haas, houtduif, fazant en wilde eend. Niet op grauwe ganzen, want daarvoor heeft hij geen ontheffing.

Aangezien het zijn terrein is, bepaalt Dirk-Jan van tevoren hoeveel er deze dag geschoten mag worden. Het jachtterrein telt zo'n 60 hectare, ongeveer negentig voetbalvelden groot. Vorige week was er de jaarlijkse hazenjacht, en toen hebben ze er twee geschoten. Vandaag mag er dus nog één haas geschoten worden, meer niet. Nou vooruit, misschien nog eentje extra, maar alleen als we er bij wijze van spreken acht tegenkomen. Dat is het dan wel zo'n beetje voor dit jaar. Het belangrijkste bij de jacht, legt Dirk-Jan uit, is dat je de rente uit de natuur oogst, en niet het kapitaal. Zweitse knikt instemmend. Natuurlijk jaag je voor je plezier, het is niet zo dat je ertoe gedwongen wordt, maar een jager is ook verantwoordelijk voor zijn jachtgebied en de dieren die er leven. Een jager weet hoe de hazen lopen, letterlijk, en brengt vele uren door op zijn jachtterrein zonder dat zijn geweer eraan te pas komt. Zweitse vertelt hoe hij in de januarimaanden altijd aan de pasgeboren haasjes moet denken die buiten kou lijden, ook al weet hij dat hij er in oktober een aantal zal schieten. Het is als bij de vrijwillige brandweer, die houden ook niet van uitgebrande huizen, maar hebben wel plezier bij het blussen. Zeker als ze hun hond ook nog eens Fikkie noemen, grapt Dirk-Jan. Een typisch geval van jagershumor, lijkt mij.

En o ja, zegt Dirk-Jan, denk maar niet dat je vandaag zelf gaat schieten. Dat is namelijk verboden, en al zou je het proberen, dan schiet je waarschijnlijk toch naast. Na twee koppen koffie gaan we het land op, de velden in, te beginnen bij

de modderige akker die begint bij de achtertuin van Dirk-Jan. Vier zwijgzame mannen, en twee honden, gewapend met twee geweren, één camera (van de fotograaf), en een ballpoint. Zweitse vertelt dat hij gisteren nog in Rolduc was, de bisschoppelijke abdij in Kerkrade, en dat hij bij het beeld van de Heilige Hubertus een kaarsje heeft aangestoken, opdat onze beschermheer ons vandaag goedgezind zal zijn.

We zijn nog geen twee minuten onderweg of het is al raak. Zweitse loopt vooruit over het veld, langs de linkerflank, en Dirk-Jan drijft vanaf de rechterflank langs de bosjes, door zijn hond het struweel in te sturen en zelf met zijn laarzen langs de takken te maaien. Plotseling schiet er een haas uit de bosjes, die schuin het veld oversteekt, richting de hoek waar Zweitse staat. Dirk-Jan schreeuwt 'partout!', Zweitse zwenkt en richt zijn loop op de haas die eerst op hem afrent en daarna juist van hem af, omdat hij door heeft wat hem te wachten staat. Zweitse wacht, en wacht, veel te lang voor mijn gevoel, en schiet dan. Bam. Het haasje gaat meteen gestrekt, witte pluïesjes van zijn achterpoten dwarre-

len in het gras. Het is stil en iedereen blijft stokstijf staan waar hij staat. Een vreemde rust daalt over het veld. Dan loopt Zweitse langzaam naar de haas toe, devoot bijna. Hij pakt hem op en *pekelt hem*. De hagel heeft het beestje zichtbaar in zijn *loper* geraakt, maar verder lijkt de haas ongedeerd. Hoe kan het dan dat het dier meteen dood is? Shock, zegt Zweitse, de impact van de hagel is vaak al genoeg om het loodje te leggen. Ik pak de haas vast. Het is een prachtig exemplaar, met grote, glanzende ogen en een warm en zacht lijf. Ik strijk over zijn ribbenkast. Het lijkt alsof die nog op en neer gaat, alsof hij nog ademt, zo dichtbij is het leven nog. Aan niets kun je zien dat het een dooie haas is, alleen aan het snuitje waar bloed uit druppelt.

'Weidmans heil', zegt Dirk-Jan. 'Weidmans dank', antwoordt Zweitse. Wat ging er door je heen toen je raak schoot, vraag ik Zweitse. Hij glimlacht bedeesd. Je staat er toch altijd even bij stil, zegt hij. Dan zwijgt Zweitse. Ik speur zijn gezicht af, op zoek naar tekenen van religieuze extase, maar ik kan zo gauw niets ontdekken. We zijn een stel fazanten op het spoor, drie hanen en een hen. Alleen de →

Jagersjargon

Jagermeester: beheert het jachtgebied, en bepaalt de regels van het spel.

Jachthond: spoort, jaagt en haalt het wild op, vaak een Duitse staande korthaar.

Loper: de poot van een haas.

Tableau: de oogst van een jachtdag, op een systematische wijze uitgesteld op de grond.

Tiro: teken of uitroep dat het wild door de lucht komt.

Partout: teken of uitroep dat het wild over de grond komt.

Pekelen: de urine wordt uit de blaas van de haas geduwd door over zijn buik te strijken.

Weidmans heil/dank: traditionele felicitatie/dankbetuiging wanneer de jager (Waldmann op z'n Duits) raak heeft geschoten.

hanen mogen geschoten worden, de hennen worden gespaard. De fazanten zagen ons aankomen en zijn de bosjes ingevlucht. Een van de honden heeft ze nu geroken, en staat stram als een pijl voor de bosjes te posten. Dirk-Jan stuurt Zweitse naar de linkerhoek van het veld, als stond er een cornervlag. Zelf dribbelt hij vanaf de denkbeeldige middenstip helemaal naar de rechts tot waar de rechtercornervlag zou staan, en gaat dan verder, via de zogenaamde doellijn, richting de bosjes die nu de goal zijn geworden. Hij stampet en drijft en knort als een fazant (tenminste, dat denk ik dat het is wat hij doet), maar er gebeurt helemaal niks. Ik sta wat verdekt opgesteld, en weet me geen houding te geven. Er gebeurt niks. Ik wil me om draaien als een fazant uit de bosjes schiet, als een vuurpijl, en met een ongelooflijke snelheid richting de horizon verdwijnt, de laaghangende herfstzon tegemoet. Zweitse legt aan en schiet, maar hij mist. Zo kuieren we verder. Gemoedelijk is niet het woord, daarvoor gebeurt er te veel, ook al maken we relatief weinig meters. De sfeer is geconcentreerd, de

Gemoedelijk is niet het woord. De sfeer is geconcentreerd, de jacht is een serieuze zaak

jacht is een serieuze aangelegenheid. Tussendoor zwaait Dirk-Jan naar zijn dorpsgenoten die we tegenkomen op de tractor of de fiets. Hij kent hier iedereen, is opgegroeid op deze akkers, de vierde generatie in zijn familie die jaagt. In de verte schiet weer een haas over de akker, die laten we lopen. Als ik die ene fazant bijna ben vergeten, mompelt Zweitse naast mij dat hij in de zon moest kijken, en daarom niet goed kon zien. Naast schieten, raakt de jager diep in zijn ziel.

Een moment van bezinning: hoe lang geleden liep ik over de velden? Heb ik dat eigenlijk ooit weleens gedaan? Als Dirk-Jan en ik wat achterop lopen, zien we hoe Zweitse in de verte een wilde eend in de peiling heeft. De eend stijgt wild fladderend op vanuit de sloot, en scheert in een rechte lijn omhoog, 30 meter of hoger, tot boven de roodgloeiende zon. Zweitse roept 'tiro!' en schiet een keer, PAF, en nog een keer, waarna de eend in een rechte lijn omlaag tuimelt, als een straaljager die uit de lucht wordt geschoten. Het lijkt een eeuwigheid te hebben geduurd, maar het zijn seconden geweest. Ik realiseer me opeens hoe

knap het is om zo te schieten, hoeveel vakmanschap er voor nodig is om vanaf die afstand doel te treffen. De buit is binnen, maar Dirk-Jan is nog niet tevreden. De fazanten die ons al de hele middag net te slim af zijn geweest, zitten hem dwars. Hier toont zich de ware aard van de jager in elke man, het alfamannetje dat maar slecht tegen zijn verlies kan. Hij heeft nog een ideetje, zegt hij, en zet flink de pas in. We lopen naar een dicht stuk struikgewas, ingeklemd door weilanden, en de hond heeft meteen iets door. Dirk-Jan veert op, in opperste paraatheid. Hij omsingelt het bosje, jaagt zijn jachthond telkens de begroeiing in om te drijven, en springt en knort en kwaakt. Weer lijkt er niets te gebeuren.

Dirk-Jan wil het bijna opgeven als de fazant opeens uit het bosje spuit, in een kaarsrechte, laaghoudende lijn, precies in dat ene gat waar geen jager op hem wacht. Ja, ik, maar met mijn kladblokje valt weinig aan te vangen. Dirk-Jan schreeuwt het uit en schiet, maar het is te laat. De fazanten waren slimmer, en hebben de wedstrijd definitief gewonnen. Dirk-Jan moet er ook wel om grinniken.

Bij het uitleggen van het *tableau*, spreekt Dirk-Jan plechtige woorden. Hij spreekt zijn dank uit voor de oogst en voor het uitblijven van ongelukken. Dan doet Zweitse zijn woordje. Hij dankt zijn gastheer, ook Sint Hubertus komt nog even langs, en dan kijken ze mij aan. Moet ik ook iets zeggen? Wat vind ik er eigenlijk van? Ik bedenk dat ik hier gekomen ben om zelf te schieten. Dat wilde ik zo graag, misschien juist omdat het niet mag, maar ik heb er deze middag niet één keer aan gedacht. De schoonheid van het spel had me in haar greep, en daarin heb ik niets gemist voor mijn gevoel. Schieten om te jagen, en niet andersom, ik begrijp denk ik beter waar dat over gaat.

Een dag later ontvang ik een e-mail van Zweitse: 'Beste Marcus, het was een plezier om je in het veld te leren kennen. Wat hadden we een geluk met het weer, het wild en het goede leven.'

En zo is het maar net.